

NB! En igas väärt, mis lihel
vab rahvusevõimise.

"ISAMAA JA ERSP LIIDU"

PROGRAMM

I ÜLDOSA

- Rahvusliku Koonderakonna "Isamaa" ja Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei valimisliit on loodud teenimaks Eesti maa ja rahva huve ning seismaks nii Eesti kui igaühe vabaduse ja vaba arengu eest. 201
- Vaba inimene on oma saatuse peremees ja temast endast sõltub, milline on tema, ta lähedaste ja ta rahva käekäik. 201
- Rahvuse arengu tõukejõuks on isiklik initsiatiiv / Vaid julgedes langetada otsuseid ning nende eest vastutada, võib inimene olla ühiskonna täisväärtuslik osa. 604
000
- Mida jõukamad ja arenenumad on ühiskonnaliikmed, seda rikkam ja arenenum on ühiskond / Inimese majandusliku eneseteostuse tagatis on õigus vabalt kasutada enda omandit. / 000
401
- Vaid oma rahvuse, keele ja kultuuri keskel suudame olla ehtsad ja loomulikud. / Vaid rahvusriiki ehitades täidame oma kohust maailma rahvaste seas. / 502
601
- Vaid oma vabadust ja eneseusku säilitades suudab meie rahvas püsima jääda / Samas oleme veendunud, et ühinemine oma loomuliku kodu - Euroopaga - on meie julgeoleku kindel tagatis. / 601
108
- Meie paleus on EESTI.
- "Isamaa" ja ERSP on veendunud, et vaid nimetatud põhimõtetest lähtuv poliitika tagab Eesti stabiilse ja kiire arengu / Meie liit on tugev, meie usk on kindel / 000
305
- Minnes vastu 1995. aasta Riigikogu valimisteie, pakub "Isamaa ja ERSP Liit" Eesti arenguks välja seisukohad majanduse, maaelu ja põllumajanduse, omavalitsus- ja regionaalpoliitika, keskkonnakaitse, rahvastiku- ja perepoliitika, hariduse-teaduse-kultuuri, sotsiaalpoliitika, õiguskaitse, riigisisese julgeoleku, riigikaitse ja välispoliitika alal. 000

II MAJANDUS

1994. aasta oli Eestile üle poole sajandi esimene tõelise, tervendava majandusliku juurdekasvu aasta / Riigieelarve on tasakaalus / Eesti rahvusliku kogutoodangu kasv on kiiremaid Euroopas /

000
414
414

Siiski on palju veel teha / Eesti majandus vajab jätkuvalt investeringuid, toimivat kinnisvara- ja väärtpaberiturgu / moodsat teabe- ja teenindusvõrku jpm /

000
402
402

Eesti majanduse arengu ja avatuse säilitamiseks tuleb:

411

1. JÄTKATA RANGET RAHAPOLIITIKAT / HOIDA STABIILSENA EESTI KRC ON NING / TASAKAALUSTADA MAKSEBILANSS

414 414
414

2. LÄHTUDA RIIGIEELARVE KOOSTAMISEL MITME AASTA ARENGU- JA / INVESTEERIMISPROGRAMMIDEST (RIIKLIK INVESTEERIMIS- PROGRAMM)

414
414

3. VÄHENDADA RIIGIEELARVESSE LAEKUVA ETTEVÖTTE TULUMAKSU MÄÄRA KUNI SELLE KAOTAMISENI / ANDA KOHALIKELE OMAVALITSUSTELE ÕIGUS KEHTESTADA KOHALIK ETTEVÖTTE TULUMAKS / MILLE ÜLEMMÄÄR OLEKS VÄIKSEM PRAEGUSEST TULUMAKSU MÄÄRAST /

402
301

5. ASTUDA TÕHUSAID SAMME ÜHINEMAKS GATT-I (RAHVUSVAHELISE TOLLIKOKKULEPPE) LEPINGUGA /

107

6. VIIA KIIRESTI LÕPULE SUURERASTAMINE / NING OMANDI- JA MAAREFORM

401
605

7. RIIKLIKULT TOEADA EKSPORTI

406

8. ASTUDA TÕHUSAID SAMME MONOPOLIDE KAOTAMISEKS

403

9. REORGANISEERIDA ENERGIASÜSTEEM / ASUDA SÄÄSTLIKU ARENGU TEELE

411
416

10. KASUTADA MAKSIMAALSELT EESTI ASENDIT IDA JA LÄÄNE VAHEL / ARENDADA TRANSIITKAUBANDUST JA TURISMI /

101
408

11. ARENDADA TEADUSMAHUKAT TOOTMIST

411

12. ARENDADA KOHALIKUL TOORAINEL PÕHINEVAT TOOSTUST

406

13. LÕUA RIIGIEELARVEST RAHVUSVAHELISTE FINANTS- ORGANISATSIOONIDE TOETUSEL PÕHINEV ELUASEME

504

603

SIT-KAPITAL / MILLEST ANTAKS NOORTEL PEREDELE OMA
KODU KODU RAJAMISEKS PIKAAJALIST SOODUSLAENU

III MAAELU JA PÖLLUMAJANDUS

Eesti maaelus on muudatused olnud aeglasemad kui ühiskonnas tervikuna / 000
Soodustamiseks ettevõtluse arengut maal, loodi 1993. aastal Põllumajanduse ja 000
Maaelu Krediteerimise Fond, mis on osutunud üheks kõige edukamalt
tegutsevaks fondiks Eestis. /

Põllumajandus pole kogu maaelu / Maal tuleb arendada ka aiandust ja 000
mesindust / igas suuremas külas peaks olema ka rätsep, juuksur, fotograaf, 000
kingsepp, pagar, lihunik, vorstimeister, nahaparkal jne. / Selleni jõudmine võtab 000
aega / selleks tuleb toetada arenguvõimelisi talusid ning metsandusel, 000 402
jahindusel, turismil jms. põhinevat ettevõtlust. /

Esmasteks ülesanneteks on:

1. TEHA INVESTEERINGUID MOODSA INFRASTRUKTUURI (TEEDE- 411
VÕRK, ELEKTRI- JA SIDELIINID, PUHASTUSSEADMED J.M.)
LOOMISEKS MAAL
2. REFORMID LÕPULE VIIA / MÄÄRATA OMANDI TAGASTAMISE 601
VORMISTAMISE LÕPPTAHTAEG 401
3. TAIENDADA PÖLLUMAJANDUSE JA MAAELU KREDITEERIMISE 303
FONDI / LUUA TALUKAPITAL / 703
4. LUUA TALUNIKE JT. MAAETTEVÕTJATE NÕUSTAMISE VÕRK 703
5. TOETADA MAAL TEGUTSEVAID HARIDUS- JA KULTUURIASUTUSI, 506
EESKÄTT KOOLE

IV OMAVALITSUS- JA REGIONAALPOLIITIKA

Omavalitsused on viimaste aastate jooksul läbi teinud suure muutuse. / 000
Riigikogu on vastu võtnud enamiku kohaliku omavalitsuse tegevust 000
sätestavatest seadustest. /

I Parandamiseks kohalike omavalitsuste tööd ning suurendamiseks nende
tulusid tuleb:

1. ETTEVÕTTE TULUMAKSU VÕTMINE VIIA OMAVALITSUSE PÄDEVUSSE	301
2. KÕIK ÜSIKISIKULE MAKSTAVAD TOETUSED VIIA KOHALIKU OMAVALITSUSE EELARVESSE	301
3. TÄPSUSTADA RIIGI JA OMAVALITSUSTE TÖÖJAOTUST	301
4. KÄIVITADA TÕHUS JÄRELEVALVESÜSTEEM OMAVALITSUSTE ÕIGUSLIKU TEGEVUSE, RIIKLIKE VAHENDITE KASUTAMISE JA RIIGIGA SÕLMITUD LEPINGULISE TEGEVUSE ÜLE	601

ii Eesti kõigi piirkondade elanikele vääriiliste elu- ja töötingimuste tagamiseks tuleb:

1. KOOSTADA JA RAKENDADA ELLU PIIRKONDADE ARENDUSPROGRAMME	301
2. JÄTKATA KOGU EESTIT HÕLMAVA KOMMUNIKATIIVSE INFRASTRUKTUURI (ELEKTER, SIDE, TRANSPORT) ARENDAMIST	411
3. SÄILITADA KULTUURILISELT JA MAJANDUSLIKULT EESTI SAARTE OMAPÄRA/DOTEERIDA PRAAMI- JA LENNUÜHENDUST SAARTEGA	301
412

V KESKKONNAKAITSE

Eesti keskkonna seisund on piirkonniti erinev/Kõrvuti ökokatastroofi piirkondadega leidub väga puhtaid ja rikkumata alasid. /

000
000

Tagamaks esimeste päästmine ja teiste kaitse tuleb:

1. TUGEVDADA KESKKONNAKAITSE KONTROLLI MEHHAANISME	501
2. JÄTKATA TASULISE LOODUSKASUTUSE PÕHIMÕTETE ELLUVIIMIST	501
3. HOIDA LOODUSLIKE RESSURSSIDE ARVESTUS KESKKONNAMINISTEERIUMI PÄDEVUSES	302
4. KÄIVITADA RIIKLIKKE PROGRAMME ENERGEETIKAS, METSANDUSES, JÄÄTME MAJANDUSES	411
5. TAOTLEDA VÄLISABI KATASTROOFILISELT REOSTUNUD PIIRKONDADE KIIREKS PÄÄSTMISEKS	501
6. LUUA HÄDAOLUKORDADE LAHENDAMISE SIHTKAPITAL VÕI FOND	501

7 ARENDADA KESKKONNA MONITOORINGUVÕRKU

501

VI RAHVASTIKU- JA PEREPOLIITIKA

Rahvastiku- ja perepoliitikat tuleb vaadelda koos - tugeva ja terve rahvuse aluseks saab olla vaid tugev perekond/Vaja on astuda otsustavaid samme eestlaste liibe ja nende osakaalu tõstmiseks ühiskonnas/Selleks tuleb:

603

608

1 KÄIVITADA EESTI PERE SIHTKAPITAL

603

2 ARENDADA VÄLJA PEREARSTIDE SÜSTEEM

504

3 SUURENDADA SÜNNITOETUSI

504

4 LUUA SIHTASUTUSED, MIS TOETAKSID EESTI PERESID, /
RAHVUSKULTUURI / RAHVUSLIKKU HARIDUST, / KEHAKULTUURI
JA VÕISTLUSSPORTI /

608

502 506

502

5 TOETADA LÄSTEKAITSELIIKUMIST

706

6 RIIKLIKE TOETUSTEGA SOODUSTADA REMIGRATSIOONI JA
NENDE PIIRKONDADE / KUS EESTLASED ON VÄHEMUSES,
TAASEESTISTAMIST

608

608

VII HARIDUS, TEADUS, KULTUUR

Eesti rahva, tema keele ja kultuuri säilitamine ning tingimuste loomine edasiseks arenguks on Eesti riikluse ülim eesmärk ja mõte.

601

Eestis on käivitunud põhjalik haridusreform. 1995. aastal eelarves kõrgharidusele kavandatud protsent vastab Euroopa keskmisele tasemele /

000

000

1 Tagamaks sügavat ja mitmekülgset haridust tuleb:

506

1 HARIDUS KUJUNDADA ÕPILASKESKSEKS

2 VÕIMALDADA ENESETÄIENDUST JA ÜMBERÕPET KA IGALE
TÄISKASVANULE

506

3 LIHTSUSTADA ÕPPELAENUDE SAAMIST

506

4 KOOLIDELE ANDA SUUREMAD VABADUSED ÕPPEPLAANIDE
KOOSTAMISEL

506

5. VÄARTUSTADA SENISEST ENAM ÕPETAJATE TÖÖ/TÕSTA
ÕPETAJATE PALK KÕRGEMAKS EESTI KESKMISEST

704
704

6. VIIA KÕIGIS HARIDUSASTMETES SISSE KODANIKUÕPETUS

506

7. AIDATA KAASA ISAMAALISTE NOORSOO-ORGANISATSIOONIDE
(SKAUDID, GAIDID, NOORKOTKAD, KODUTÜTRED JT.)
TEGEVUSELE

601

ii Teostamiseks meie püüet olla valmilt tugevad, tuleb teaduse arendamiseks:

1. TUGEVDADA KÕRGKOOOLIDE TEADUSVÕIMALUSI

411

2. SOODUSTADA EESTI TEADUSE INTEGRERUMIST
MAAILMATEADUSESSE

411

3. RAHASTADA RIIKLIKULT FUNDAMENTAALUURINGUID

411

4. SUURENDADA GRANTIDE OSAKAALU TEADUSUURINGUTE
RAHASTAMISEL

411

5. REFORMIDA EESTI TEADUSTE AKADEEMIA RAHVUSE
KULTUURITAHTA AUTORITEETSEIMAKS KANDJAKS

411

iii Kultuuri loojate vaba eneseväljenduse ning loomingu vaba eksponeerimise
tagamiseks tuleb:

1. KAITSTA LOOJAT JA LOOMINGUT KEELAJATE NING KÄSKIJATE
EEST PIIRIDES/MILLE SEADVAD MEIE TRADITSIOONID JA
KOMBED

502
601

2. TOETADA EESTI KULTUURI TUTVUSTAMIST JA LEVIKUT KA
VÄLJASPOOL EESTIT

601

3. TOETADA RIIKLIKULT NII KÕRGKULTUURI KUI/TAIDLUST
KULTUURKAPITALI JA SIHTASUTUSTE KAUDU

502
502

4. TOETADA RAHVAMAJAJADE JA RAAMATUKOGUDE PÜSIMIST JA
EDENEMIST

502

VIII SOTSIAALPOLIITIKA

1994. aastal hakkas koos majanduse tõusuga aeglaselt aga kindlalt
kasvama elanike reaalpalk.

000

agamiseks kolme sotsiaalsete tagatistega seotud süsteemi - pensioni-,
sotsiaaliabi- ja tervishoiusüsteemi - arengut tuleb:

1. TOETADA ERAALGATUSLIKE JA ÜHISKONDLIKE
TUGIORGANISATSIOONIDE NING FONDIDE LOOMIST JA
TEGEVUST
2. SOTSIAALTÖÖTAJA AMET ÜHISKONNAS KÕRGELT
VÄÄRTUSTADA JA KAADRIVALIKUT TÕHUSTADA
3. LÕPULE VIIA SOTSIAALREGISTRI KOOSTAMINE, MILLES
KAJASTUKS ABIVAJAJATE PEREKONDADE ARV JA
MAJANDUSLIK OLUKORD
4. LISAKS RIIKLIKULE KINDLUSTUSELE LUUA VABATAHTLIKE
KINDLUSTUSLEPINGUTE ALUSEL KORRALDATUD
SOTSIAALKINDLUSTUSE SÜSTEEM
5. LUUA KOLMEST ALALIIGIST KOOSNEV VANADUSKINDLUSTUS:
RAHVAPENSIONIKINDLUSTUS, TÖÖPENSIONIKINDLUSTUS JA
VABATAHTLIK LISAPENSIONIKINDLUSTUS
6. LUUA VÕRDSSED RAHASTAMISVÕIMALUSED ERA- JA
RIIKLIKULE MEDITSIINITEENISTUSELE
7. ARVESTADA ARSTIDE JA ÕEDEDE VÄLJAÕPPEL EUROOPA LIIDUS
KUJUNENUD NÕUDEID
8. TAGADA ÜHTLANE TERVISHOIU PÕHISTANDARD KOGU RIIGIS
9. RAHASTADA MEDITSIINI HAIGEKASSADE, RIIGI JA
OMAVALITSUSTE VAHENDITEST
10. MINNA TSENTRALISEERITUD RAVIKINDLUSTUSELT ÜLE
PAINDLIKULE RAVIKINDLUSTUSELE

504

504 704

504

504

504 504 504

504

506

504

504

504

IX ÕIGUSKAITSE

Võimaste aastate jooksul on Eesti oma õigussüsteemi uuendamisel kiiresti
edas liikunud. Tegemist vajava töö hulk on aga selline, et õigussüsteemi
ülesehitamisel ollakse siiski veel algusjärgus. Korrastamist vajab kogu
õigussüsteem, alates põhiseadusest.

000
000
203

Selleks tuleb:

1. SEADUSTEGA KATTA KÕIK ERAÕIGUSLIKUD VALDKONNAD;
VÕTTA VASTU TSIVIILSEADUSTIK; ÄRISEADUSTIK JMS.

605

2. LÕPULE VIIA AVALIK-ÕIGUSLIKE ELUVALDKONDADE
REGULEERIMINE 605
3. SÄTESTADA TÄPSEMALT VABARIIGI PRESIDENDI, RIIGIKOGU
LIIKMETE, VALITSUSE LIIKMETE, KOHTUNIKE, AMETNIKE JT.
KOHUSTUSED JA VASTUTUS 605
4. VALMISTADA EESTI SEADUSLOOME ETTE ÜHINEMISEKS
EUROOPA LIIDUGA 108
5. TÕHUSTADA KOHTUTE TEGEVUST 605
6. KORRASTADA ÕIGUSSÜSTEEMI JÄRELEVALVE 605

X RIIGISISENE JULGEOLEK

Kahe aasta jooksul on tehtud järjekindlat tööd nõukogudeaegsete võimustruktuuride ümberkorraldamiseks Eesti Vabariigile vajalikeks institutsioonideks. Vastu on võetud riigisisest julgeolekut tagavate institutsioonide - politsei, piirivalve, päästeteenistuse - ülesehitust ja tööd korraldavad peamised seadused. Kõigi kolme tegevust on vaja parandada ja tõsta nende usaldusväärsust. / 305

Selleks tuleb:

1. ESMAJÄRJEKORRAS TÕHUSTADA KONSTAABLITE JA
VÄLIPOLITSEI TÖÖD; TUUA POLITSEI TÄNAVALE 605
2. TÄPSELT SÄTESTADA POLITSEI KOOSTÖÖ KAITSELIIDUGA 605
3. LUUA POLITSEI, PIIRIVALVE JA TOLLI ÜHINE ANDMEVÕRK 605
4. LUUA KURITEGEVUSE ENNETAMISE KESKUS 605
5. VARUSTADA POLITSEI KAASAEGSETE TEABEBAASI
SÜSTEMATISEERIMISE JA ANALÜÜSI VAHENDITEGA 605
6. SÄTESTADA RANGEM KORD RELVALUBADE VÄLJASTAMISEL 605
7. TÕHUSTADA KONTROLLI RELVAKAUBANDUSE ÜLE 605
8. VARUSTADA PIIRIVALVE KAASAEGSETE JÄLGIMISSEADMETEGA 605
9. VARUSTADA PIIRIPUNKTID MOODSA TEHNIKAGA 605
10. KUJUNDADA PIIRIVALVE ELUKUTSELISEKS 605

11. LUUA PIIRIVALVE, KESKKONNAKAITSE JA PÄÄSTETEENISTUSE ÜHINE MITMEOTSTARBELINE LAEVASTIK JA LENNUSALK	605
12. VARUSTADA PÄÄSTETEENISTUS KAASAEGSE TEHNIKAGA	605
13. VÕTTA ÜLE EESTI KASUTUSELE ÜHTNE HÄDAABI TELEFONINUMBER	605
14. TÄIENDADA POLITSEI, PIIRIVALVE JA PÄÄSTETEENISTUSE AMETIVALIKU MOTIVATSIOONISÜSTEEMI	605

XI RIIGIKAITSE

Riigikaitse korraldamisel ja kaitsejõudude organiseerimisel on astunud pikk samm edasi. Paranenud on kaitsejõudude varustus, distsipliin ja väljaõpe. Alustatud on Balti Rahuvalvepataljoni loomist. Eesti on Lääne-Euroopa Liidu (WEU) assotsieerunud liige ja ühinenud koostööprogrammiga "Partnerlus rahu nimel". Eesti kaitsejõud peavad olema piisavad, et võimalik agressor ei alistaks meid vastupanuta. Demokraatlik Lääs ei aita meid, kui me ise ei näita selget valmisolekut oma vabadust kaitsta.	000
000
101
108
104
Riigikaitse vallas on vaja järgmist:	000
1. JÄTKATA INTEGRERUMIST EUROOPA JULGEOLEKU- JA KOOSTÖÖPROGRAMMIDESSE NING -INSTITUTSIOONIDESSE	108
2. OSALEDA NATO RAAMES KORRALDATAVATEL SÕJALISTEL ÕPPUSTEL	104
3. KASUTADA TÕHUSALT ÜRO PAKUTAVAIK VÕIMALUSI	102
4. LUUA RIIGILE PIISAVAD STRATEEGILISED VARUD	104
5. TIIHENDADA BALTI JA PÕHJAMAARDE KOOSTOÖD	104
6. ARENDADA VÄLJA TÕHUS ÕHU- JA RANNAKAITSESÜSTEEM	104
7. ARENDADA KAITSELIITU	104
8. LUUA KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED	104
9. LÜLITADA ÜLDHARIDUSKOOLIDE PROGRAMMI RIIGIKAITSEÕPETUS	506
10. VARUSTADA KAITSEJÕUD RASKERELVASTUSE, HELIKOPTERITE JA KAASAEGSE SIDETEHNIKAGA	104

11. LUUA OTSTARBEKAS SÕJATÖÖSTUS

104

XII VÄLISPOLIITIKA

Eesti on kiiresti integreerunud Euroopasse ning omandanud maailmas hea maine.

102

Jätkamaks avatud välispoliitikat tuleb:

1. JÄTKATA PROFESSIONAALSE DIPLOMAATIDEKAADRI KUJUNDAMIST

102

2. KASUTADA KÕIKI VÕIMALUSI SIDEMETE TIHENDAMISEKS EUROOPA LIIDUGA

108

3. TÕHUSAMALT TEGUTSEDA LÄÄNE-EUROOPA LIIDUS

108

4. ÜHESELT MÄÄRATLEDA EESTI IDAPIIR, NÕUDES VENEMAALT TARTU RAHULEPINGU TUNNUSTAMIST

102

5. ARENDADA SUHTEID NII VENEMAAGA KUI TEISTE NÕUKOGUDE IMPEERIUMI LAGUNEMISEL TEKKINUD RIIKIDEGA

101

6. TIHENDADA SUHTEID KAUGEMATE MAADEGA, KES MÄNGIVAD OLULIST ROLLI MAAILMA MAJANDUSES JA POLIITIKAS

101

7. JÄTKATA LÄÄNEMEREMAADE NÕUKOGU TUGEVDAMIST

101

8. OLLA AKTIIVNE BALTI REGIOONIS

101

9. TOETADA KÕIGIL RAHVUSVAHELISTEL FOORUMITEL RAHVASTE ÕIGUST OTSUSTADA OMA SAATUSE ÜLE

102

VALIJATE USALDUSE KORRAL SAAVUTAB
"ISAMAA JA ERSP LIIT" PÜSTITATUD
EESMÄRKIDE TÄITMISE ENNE JÄRGMISI
KORRALISI RIIGIKOGU VALIMISI. IGAL EESTI
KODANIKUL TULEB VALIDA, KAS
RASKUSTELE PÕRGATÉS TAGANEDA
REFORMIDE TEELT JA LASTA VÕIMULE

ENDISAEGSE MÖTTEVIISI KANDJAD VÕI
JÄTKUVALT TOETADA UUENDUSMEELSEID
JÕUDUSID. "ISAMAA JA ERSP LIIT" USUB OMA
SUUTLIKKUSSE JA LOODAB, ET MEIE ÜHINE
VALIK ON ALUSTATUD ÜLESEHITUSTÖÖ
JÄTKAMINE KÕIGI RASKUSTE KIUSTE. ME
USUME PAREMASSE JA PUHTAMASSE
HOMSESSE.